

**အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိ (အေဒီ ၇ ရာစု နောက်ပိုင်း - ၁၂ ရာစု မတိုင်မီ)
ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာကျမ်းပြု**

အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိသည် ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်ဋီကာကို ပထမဆုံး ရေးသားသည့် ဋီကာရှင်ဖြစ်သည်။ ယင်းဋီကာကို ကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်၏ အမည်အတိုင်း ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာဟုပင် အခေါ်များသည်။ သာရတ္ထဋီကာ၌လည်း ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာဟု ပင်ခေါ်ဝေါ် သုံးနှုန်းခဲ့သည်။ ကျမ်းပြုသူကမူ နိဂုံး၌ 'ဂဏ္ဍိဌာနဝိကာသနာ'ဟု အမည်ပေးခဲ့သည်။ ဤအရှင်စီရင်သည့် အခြားကျမ်းများရှိကြောင်း ခိုင်လုံသည့် အထောက်အထား မတွေ့ရချေ။ သီဟိုဠ်စာပေ သမိုင်းတို့၌လည်း ဝဇီရဗုဒ္ဓိမထေရ်နှင့် ၎င်း၏ ဋီကာအကြောင်း ဖော်ပြချက် အနည်းငယ်သာ တွေ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာသည် ရှေးကျပြီး စာပေတန်ဖိုး မြင့်သော ကျမ်းစာဖြစ်သည်။

တောင်းပန်သူမရှိ

အရှင်မြတ် ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်ဋီကာကို ရေးသားရခြင်းမှာ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးက တိုက်တွန်း တောင်းပန်၍ မဟုတ်ချေ။ မိမိ၏ အလိုဆန္ဒအလျောက် ရေးသားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၏ ဂန္ထာရမ္မ၌-
 သင်္ခေပကာမေန မမာသယေန၊
 သဗ္ဗောဒိတော ဘိက္ခုဟိတဉ္စ ဒိသ္မာ။
 အကျဉ်းအားဖြင့် (အဖွင့်ဋီကာ) ရေးသားလိုသည့် မိမိ၏ဆန္ဒ လှုံဆော်ခြင်း၊ နောင်လာနောင်သား ရဟန်းတော်များ၏ အစီးအပွားကို ရှုမြင်ခြင်းတို့ကြောင့် (ဤဝိနယဋီကာကို ရေးသားပေးအံ့)" ဟုမိန့်ဆိုသည်။

ကိုကားကျမ်းများ

အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိသည် မိမိဋီကာ၌ အာစရိယဝါဒ အနေဖြင့် ဗုဒ္ဓမိတ္တမထေရ်၊

ခုဒ္ဒသိက္ခာကျမ်းပြု ဓမ္မသိရိမထေရ်၊ ဥပတိဿမထေရ်၊ ကလသပုရဝါသီ အာနန္ဒမထေရ်နှင့် ကျမ်းဂန်များအနေဖြင့် မိမိနှင့်အမည်တူ အခြား အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိ တစ်ပါးပြုရာသည့် အနဂဏ္ဍိပဒ၊ ခုဒ္ဒသိက္ခာကျမ်းပြု အရှင်ဓမ္မသိရိပင် ရေးသားသည့် ဂဏ္ဍိပဒ၊ သီဟိုဠ်ရှေးဆရာတို့ ရေးခဲ့ဖွယ်ရှိသော ပေါရာဏဂဏ္ဍိပဒနှင့် ပါကတိကဂဏ္ဍိပဒ၊ အန္ဓကအဋ္ဌကထာ၊ မဟာအဋ္ဌကထာ၊ မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၊ ကုရန္တိအဋ္ဌကထာကျမ်းများကို ကိုးကားခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသနှင့် ခေတ်ပြိုင်ဟု ယူဆရသည့် အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တ၏ ဝိနယဝိနိစ္ဆယနှင့် ဥတ္တရဝိနိစ္ဆယ ကျမ်းတို့ကို မဖော်ပြဘဲ အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တထက် နောက်ကျနိုင်သူ အရှင်အာနန္ဒာ၏ အဆိုအမိန့်များကိုမူ လှိုင်လှိုင်ကြီး ဖော်ပြခြင်း၊ အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာကျမ်းပေါင်း များစွာ ရေးသားခဲ့သည့် အရှင်ဓမ္မပါလ၏ အဆိုအမိန့်များကို မဖော်ပြခြင်းတို့မှာ ထူးခြားသည်။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် သီဟိုဠ်တွင် သီတင်းသုံး၊ စာပေပို့ချပြီး အဘိဓမ္မမူလဋီကာကို ရေးသဖြင့် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ထင်ရှားသော်လည်း အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တနှင့် အရှင်ဓမ္မပါလတို့မှာ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း၌ သီတင်းသုံးပြီး ကျမ်းစာ ရေးသားကြသဖြင့် အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိတို့ ခေတ်က ထိုအရှင်တို့၏ ကျမ်းစာများ သီဟိုဠ်သို့ မရောက်သေး၍လောဟု စဉ်းစားဖွယ် ဖြစ်သည်။ သို့တည်းမဟုတ် အဘိဓမ္မမူလဋီကာ ကျမ်းပြု အာနန္ဒဝနရတနတိဿနှင့် အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိ လေးစားသည့် ကလသပုရဝါသီ အာနန္ဒတို့ မတူ၍လော ဟုလည်း စဉ်းစားနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။

ကျမ်းပြုဇာတိ

ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၏ နေရပ်ဒေသနှင့်ပတ်သက်၍ ကျမ်းစာတွင် ဖော်ပြထားခြင်းမရှိ။ သို့ဖြစ်၍ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၏ မွေးရပ်ဇာတိကို အတိအကျ ဖော်ပြရန် မဖြစ်နိုင်ချေ။ အနိစပ်ဆုံး ဆိုနိုင်သည်မှာ အရှင်မြတ်၏ ရေးသားပုံကို ကြည့်၍ ခန့်မှန်းရန်သာ ဖြစ်သည်။ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်သည် သီဟိုဠ်ဘာသာစကားကို ကျွမ်းကျင်သည်ဟု ယူဆရသည်။

ပစ္စရိန်နာမ သီဟဠဘာသာယ ဥဠုပ္ပံ ကိရ (ဝဇီရ-ဇီ၊ ၁၇)။ မဒနဖလ-
ဝသာဒီနိတိ ဇတ္ထ သီဟဠဘာသာယ ကိရ ဝသ ဣတိ ဝိသန္တိ အတ္ထော
(ယင်း၊ ၁၂၉) စသည်ဖြင့် သီဟိုဠ်ဘာသာ စကားများကို ဖော်ပြ၍ ဖွင့်ဆို
ခြင်း၊ အန္တရသမုဒ္ဒေတိ အတုရမဟုဒေ (ယင်း၊ ၁၂၆) စသည်ဖြင့် သီဟိုဠ်
ဝေါဟာရများကို သုံးနှုန်းထားခြင်းတို့ကြောင့် အရှင်မြတ်သည် သီဟိုဠ်
ဇာတိ ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။ သီဟိုဠ် ပါဠိပညာရှင် မာလာလာဆေကေရကား
ကလျာဏီ ကျောက်စာကို ကိုးကားပြီး သီဟိုဠ်၌ ရေးသော ကျမ်းဖြစ်
ကြောင်း ဖော်ပြသည်။

ကျမ်းပြုခေတ်

ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ် ပေါ်ပေါက်ရာခေတ်တို့ကို ဖော်ပြရန်လည်း ခဲယဉ်းသည်။
သာရတ္ထဒီပနီဋီကာကျမ်းက ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာကို ဝေဖန်ထားသဖြင့် အရှင်
ဝဇီရဗုဒ္ဓိသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မတိုင်မီ ပေါ်ထွန်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု
သာ ဆိုနိုင်သည်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် သီဟိုဠ်ကျွန်း ပထမပရက္ကမ
ဗာဟုမင်း (၁၁၅၃-၁၁၈၆)လက်ထက် (အေဒီ ၁၂ ရာစုနှောင်းပိုင်း) တွင်
ထင်ရှားသော မထေရ်ဖြစ်သည်။ ထိုမင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ ပုဂံ၌နန်းစံ
သော နရပတိစည်သူ မင်းနှင့် ခေတ်ပြိုင် ဖြစ်သည်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် သာရတ္ထဋီကာ၏ ဂန္ဓာရမ္မ၌ "ပေါရာဏေ-
ဟိ ကတံ ယံတု" ဟု ဝဇီရဋီကာကို ရည်ညွှန်း၍ "ပေါရာဏ"ဟု သုံးနှုန်းခဲ့
သဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာထက် အတော်အတန် ရှေးကျဖွယ် ရှိသည်။
သာရတ္ထဋီကာခေတ်၌ အလှမ်းဝေး နိုင်ပြီဖြစ်သည့် မဟာအဋ္ဌကထာ၊
အန္တက၊ ကုရုန္နိနှင့် မဟာပစ္စရိစသော ရှေးဟောင်းအဋ္ဌကထာ၌ လာသည့်
အဆုံးအဖြတ်များကို ပိုင်နိုင်စွာ ထုတ်ပြခြင်းတို့က အတော်အတန် ရှေးကျ
သည် ဟူသောအချက်ကို အားသာစေသည်။

ကင်္ခါဋီကာဟောင်းကို ပြုစုသူသည် ဝဇီရဋီကာရှင်၏ တပည့် သို့မ
ဟုတ် ရင်းနှီးသူ မိတ်ဆွေ သို့မဟုတ် ဂိုဏ်းဂဏတူ ဖြစ်ဖွယ် ရှိသည်။ အ

ကြောင်းမူ နေရာများစွာတို့၌ ဝဇီရဋီကာမှ စာပိုဒ်များကို အရေးတယူ ကိုး
ကားဖော်ပြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ "ဣတော ပဋ္ဌာယ လိခိတန္တိ ဝုတ္တေ
ဝဇီရဗုဒ္ဓိတ္ထေရေနာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ" = ဤနေရာမှ၍ ရေးသားအပ်ဟု ဆို
လျှင် အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိ (ရေးခဲ့သည်)ဟု ယူရမည်" ဟူ၍လည်း ညွှန်းဆိုခဲ့
သည်။ ကင်္ခါဋီကာသစ်ကိုမူ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တပည့် ရေးသဖြင့်
ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာကို ရည်ညွှန်း ကိုးကားသည့် ကင်္ခါဋီကာဟောင်းပင် အရှင်
သာရိပုတ္တရာ ခေတ်ထက် စောပုံရသည်။

ထို့ကြောင့် သာရတ္ထဋီကာခေတ် အေဒီ ၁၂-ရာစု မတိုင်မီ အရှင်
အာနန္ဒာတို့ခေတ် အေဒီ ၇-ရာစုနှောင်းပိုင်း သို့မဟုတ် အရှင်အာနန္ဒာတို့
ထက် အလွန်ကြီး နောက်မကျသည့် ရာစုအတွင်း ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာရှင် ပေါ်
ထွန်းသည်ဟု ခန့်မှန်းနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။

ကွင်းဆက်များ

ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာရှင်သည် ကလသပုရဝါသီ အရှင်အာနန္ဒာအား အလွန်လေးစား
ပုံရသည်။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌ အောက်ပါ မိန့်ဆိုချက်ကို ရှုပါ -

ဣတော ပဋ္ဌာယ ယတ္ထ ယတ္ထ အာစရယေန လိခိတန္တိ ဝါ အာ-
စရိယဿ တက္ကောတိ ဝါ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ အာစရိယော နာမ အာ-
နန္ဒာစရိယော ကလသပုရ ဝါသီတိ ဂဟေတဗ္ဗော။

နှောင်တွင် ဆရာသည် ရေးအပ်၏ဟု ဖြစ်စေ၊ ဆရာ၏ အယူ
အဆတည်းဟု ဖြစ်စေ ဆိုသည်ကို တွေ့လျှင် ဆရာဟူသည်
ကလသပုရ အရပ်နေ အရှင်အာနန္ဒာ ဆရာဟု ယူပါ။

အနုဋီကာကျမ်းပြု အရှင်ဓမ္မပါလက မူလဋီကာရှင် အရှင်အာနန္ဒာ
မထေရ်က 'ကေစိ'ဟု နိမ့်၍ဆိုခံရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အရှင်ဓမ္မသိရိ ဖြစ်
ကြောင်း ဆိုခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအရှင်ဓမ္မသိရိမှာ မည်သည့် ကျမ်း
ကို ရေးကြောင်း အနုဋီကာ၌ ဖော်ပြခြင်း မရှိ။ တစ်ဖန် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာရှင်
ကလည်း နာမည်တူ အရှင်ဓမ္မသိရိနာမည်ကို ပြဆိုသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ သာသနာ့ဂန္ထဝင်တွင် ထင်ရှားပြီး နိဿယ ကျမ်းပေါင်း မြောက်မြားစွာကို ရေးသားပြုစုတော်မူခဲ့သော ဆရာတော် ဦးဗုမ်သည် အဆိုပါ ဝဇ္ဇိပုဒ်ကျမ်းကို ညွှန်းဆိုသည့် အရှင်အာနန္ဒာနှင့် မူလဋီကာကျမ်းပြု အရှင်အာနန္ဒာ၊ မူလဋီကာ၌ ကေစိ ထိုးခံရသည့် အရှင်ဓမ္မသိရိနှင့် ခုဒ္ဒ သိက္ခာ ကျမ်းပြု အရှင်ဓမ္မသိရိတို့ကို အတူတူဟု ယူဆခဲ့သည်။

ဝဇ္ဇိပုဒ်ကျမ်း ၌ -

ဓမ္မသိရိတ္ထေရော ပနာဟ-

'အတ္တနော အညတော လာဘံ၊

သံဃဿညဿ ဝါ နတံ။

ပရိကမေယျ နိဿဂ္ဂိ၊

ပါစိတ္တိ စာပိ ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ^၆ ဟု ဖော်ပြချက် တစ်ရပ် ပါရှိသည်။

အဓိပ္ပါယ်မှာ "အရှင်ဓမ္မသိရိမထေရ်က 'အတ္တနော ။ပ။ စာပိ ဒုက္ကဋ္ဌ' ဟု ဆိုထား၏"ဟု ဖြစ်သည်။ ဖော်ပြပါ ဂါထာမှာ ခုဒ္ဒသိက္ခာဂါထာအမှတ် ၁၁၉-ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝဇ္ဇိပုဒ်ကျမ်းရှင် ရည်ညွှန်းခဲ့သည့် အရှင်ဓမ္မ သိရိမှာ ခုဒ္ဒသိက္ခာကျမ်းပြုသူ ဖြစ်သည်မှာ သေချာသည်။ ဝဇ္ဇိပုဒ် အလို အရ ထိုဓမ္မသိရိထေရ်သည် ဝိနယဂဏ္ဍိပဒကျမ်းကိုလည်း ရေးခဲ့သည်။

ဝဇ္ဇိပုဒ်၌ဖော်ပြသည့် ကလသပုရဝါသီ အရှင်အာနန္ဒာနှင့် မူလ ဋီကာကျမ်းပြု အရှင်အာနန္ဒာ အတူတူ ဖြစ်သည် ဟူသော ဆရာတော် ဦးဗုမ်၏ အယူအဆနှင့် ပတ်သက်၍မူ ယင်းသို့ တူညီကြောင်း ဖော်ပြရန် ကျမ်းစာ အထောက်အထား မတွေ့ရသေးသကဲ့သို့ ငြင်းဆိုရန်လည်း အ ထောက်အထားမရှိချေ။

ဝဇ္ဇိပုဒ်ကျမ်း၌ပင် 'ယတ္ထ အနဂဏ္ဍိပဒေတိ၊ တတ္ထ ဝဇ္ဇိပုဒ်တ္ထေ- ရဿ အနဂဏ္ဍိပဒေတိ ဂဟေတဗ္ဗံ^၇' ဟု အရှင်ဝဇ္ဇိပုဒ်၏ အနဂဏ္ဍိပဒကို ညွှန်းဆိုချက် တွေ့ရသည်။ ထိုအတူ 'ယေ စ ဝဒန္တိတိ ဇတ္ထ ယေ စာတိ ဝဇ္ဇိပုဒ်တ္ထေရံ သန္ဓာယာဟေ^၈' ဟု အနုဋီကာ ဖွင့်ဆိုချက်ကိုလည်း တွေ့ရ

သည်။ အရှင်ဓမ္မပါလ၏ အနုဋီကာ၌ ဖော်ပြသည့် အရှင်ဝဇ္ဇိပုဒ်သည် ဝဇ္ဇိပုဒ်ကျမ်းလော အနဂဏ္ဍိပဒကျမ်းပြု အရှင်ဝဇ္ဇိပုဒ် ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။ သို့ဖြစ်လျှင် ဝဇ္ဇိပုဒ်ကျမ်းရှင်ကို အရှင်ဓမ္မပါလနှင့် အရှင်အာနန္ဒာတို့ထက် အလွန် နောက်မကျဟု ဆိုနိုင်သည့်ပြင် ဆရာတော်ဦးဗုမ်၏ အာနန္ဒာ နှစ်ပါး အတူတူ အယူအဆကိုလည်း အလေးသာစေသည်။ ဝဇ္ဇိပုဒ်၌ပင် အောက်ပါ အတိုင်း ဖော်ပြထားသည်-

ဥပတိဿတ္ထေရော ဝဒတိတိ အနဂဏ္ဍိပဒေ ဝုတ္တံ^၉။

ဥပတိဿမထေရ်က မိန့်ဆိုကြောင်း အနဂဏ္ဍိပဒ၌ ဆိုထား

သည်။

ဤစကားအရ ဥပတိဿမထေရ်သည် အနဂဏ္ဍိပဒရေးသူ အရှင် ဝဇ္ဇိပုဒ်ထက် ရှေးကျနိုင်သည်။ ထို့ပြင် အနုဋီကာ၌ ဖော်ပြသည့် (မူလဋီ ကာ၌ ဆိုသည့် ယေ စ-အရ) အရှင်ဝဇ္ဇိပုဒ်ကို ဝိနယအနဂဏ္ဍိပဒ ရေး သူဟု ယူဆနိုင်လျှင် ယင်းအနုဋီကာပြ အရှင်ဝဇ္ဇိပုဒ်သည် မူလဋီကာရှင် ထက် ရှေးကျပြန်သည်။ ဥပတိဿမထေရ် ဟူသည်ကိုလည်း အရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဇောသနှင့် ခေတ်ပြိုင် ခုဒ္ဒသိက္ခာကျမ်းပြု အရှင်ဓမ္မသိရိနှင့် ဆရာတူ တပည့်ဟု ယူဆနိုင်ရာသည်။

ထိုမထေရ်တို့မှာ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသ၏ တပည့် ဖြစ်ဖူးကြ ကြောင်း ဝဇ္ဇိပုဒ်ကျမ်း၌ ဆိုထားသည်-

အာစရိယာ နာမ ဗုဒ္ဓမိတ္တတ္ထေရ ဓမ္မသိရိတ္ထေရ ဥပတိဿတ္ထေ- ရာဒယော ဂဏပါမောက္ခာ၊ အဋ္ဌကထာစရိယဿ စ သန္တိကေ သုတပုဗ္ဗာ။ တတော အညေ ဇကေတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ^{၁၀}။

ဆရာအရှင်တို့ဟူသည် အရှင်ဗုဒ္ဓမိတ္တ၊ အရှင်ဓမ္မသိရိနှင့် ဥပ- တိဿစသော ဝိနည်း၏ အကြီးအကဲ ထေရ်များကို ဆိုလို၏။ ထို မထေရ်တို့သည် အဋ္ဌကထာဆရာ (အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသကို ရည်ရွယ်ပုံရသည်)၏အထံ၌ ပိဋကတ်အဆုံး အဖြတ်ကို ကြားနာ

ဖူးကြ၏။ ယင်းမှ တစ်ပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဧကေ-ဟု မှတ်ပါ။"

အထက်ပါ ဖော်ပြချက်၌ အရှင်ဗုဒ္ဓမိတ္တထေရ်ဟူသည် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသအား မဇ္ဈိမနိကယ်အဋ္ဌကထာကို ရေးသားရန် တောင်းပန်သူလောဟု ယူဆဖွယ် ဖြစ်သည်။ ဖော်ပြပါ ကွင်းဆက်များကို အခြေခံ၍ ရှေးခေတ် ဝိညာဏ်ကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ခေတ်ကာလနှင့် ပတ်သက်၍ အတွေးအမြင်သစ်များ ရရှိနိုင်ရာသည်။

ဝေဖန်ခံရခြင်း

"ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာရှင်သည် ယူဆချက်တစ်ရပ်ကို ပြတ်သားစွာ ဆုံးဖြတ်ချက်မချနိုင်၊ ဘာသာစကား ရောပြွမ်း၍ ဖွင့်ပြသဖြင့် ဋီကာရှင်၏ ဘသန္တရဗဟုသုတကို ချီးမွမ်းသင့်သော်လည်း စာရှုပရိသတ် နားမလည်နိုင်ဘဲ အခက်အခဲများနှင့် ကြုံတွေ့ရသည်" စသည်ဖြင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာအပေါ် နှောင်းခေတ် ပညာရှင်တို့ ဝေဖန် ထောက်ပြကြသည်။ တဏှာလေယျကန္တိ စူဠကုဟု၊ ဝတ္ထုလေယျကန္တိ မဟာကုဟု၊ ဟန္တာလန္တိ ကိတိလိ (ဝဇီရ-ဋီ၊ ၃၂၀) စသည်ဖြင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာ၌ သီဟုဋ္ဌရေးသုံး ပေါရာဏစကားတို့ကို ဖော်ပြသဖြင့် သာရတ္ထဋီကာရှင်က ဝိနယဋီကာသစ်ကို ထပ်မံရေးသားရခြင်း၏ အကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြခဲ့သည်-

မာဂဓိကာယ ဘာသာယ၊ အာရဘိတွာပိ ကေနစိ၊
ဘာန္တရေဟိ သမ္ပိသံ၊ လိခိတံ ကိစ္စိဒေဝ စ။
အသာရဂန္ထဘာရောပိ၊ တတ္ထေဝ ဗဟု ဒိဿတိ^၁။
အချို့မှာ မာဂဓိ(ပါဠိ)ဘာသာဖြင့် ရေးသားသော်လည်း ဘာသာခြားစာပေ(စကား)ဖြင့် ရောပြွမ်း ဖွင့်ဆိုထား၏။ မလိုအပ်ဘဲ ကျမ်းလေးအောင် ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားသည်ကိုလည်း ထိုကျမ်း၌ များစွာ တွေ့ရ၏။"

သာရတ္ထဋီကာရှင်သည် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာမှ မိမိအယူ အဆနှင့်မတူသည့် အချက်ပေါင်း တစ်ရာကျော်မျှကို ထုတ်နုတ်၍ ဝေဖန် ရှင်လင်းခဲ့သည်။

တစ်ဖန် သာရတ္ထဋီကာရှင်၏ အဆိုများကိုလည်း နောက် မကြာမီတွင် ရေးသည့် ဝိမတိဝိနောဒနိဋ္ဌိကာ၌ ထပ်မံ ငြင်းဆို ဝေဖန်ခဲ့ပြန်သည်။ ရှေးကျသည့် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းများကို နောက်ကျမ်းများက ဝေဖန်ထောက်ပြသည်မှာ ထုံးစံပင် ဖြစ်တော့သည်။

သို့ရာတွင် ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်များမှာ လဇ္ဇီသူမွန် သီလဝန်များ ဖြစ်ကြသည့် အတိုင်း တစ်ခါတစ်ရံ စကားလုံး အသုံးကြမ်းတမ်း နိုင်သော်လည်း မိမိက သူထက်သာသည်ဟု မာနထောင်လွှားလို၍ မဟုတ်ဘဲ ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ် မှန်ကန်ရေးနှင့် ဗုဒ္ဓသာသနာတော် စည်ပင် ပြန့်ပွားရေးအတွက် ရှေးရှေးပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကျမ်းစာများ၌ လိုအပ်သည်တို့ကို ထောက်ပြရန်သာ ရည်ရွယ်ခဲ့ကြ ဖွယ်ရှိသည်။ အများလက်ခံနိုင်သည့် အဖြေ တစ်ရပ်အတွက် ယင်းသို့ စေတနာပါသည့် ဝေဖန်ခြင်းတို့မှာ အရေးကြီးပြီး အမှန် တကယ်လို အပ်လှသည်။

ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာနိဂုံး၌ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်က မိမိရေးသားချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ အာစရိယဝါဒတို့နှင့် မဆန့်ကျင်မှသာ ယူပြီး ဆန့်ကျင်ဘိမူ စွန့်ပယ်ပါ။ ငြင်းခုန် ရှုပ်ထွေးခြင်းကိုမူ သာသနာတော် ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဖြစ်၍ ရှောင်ကြဉ်ပါကုန်ဟု မိန့်မှာထားခဲ့သည်။

ထူးခြားချက်များ

အခြားသော ထေရဝါဒ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းတို့၌ တစ်စွန်းတစ်စ ဖော်ပြခြင်းမရှိဘဲ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာ၌ အရှင်ဥပဂုတ္တမထေရ် အကြောင်း ထည့်သွင်း ဖော်ပြခြင်းမှာ ထူးခြားသည်။

ဧတ္ထဟ - ကိံ ဘဂဝတော မာရာဝဇ္ဇန ပဋိယာတာယ သတ္ထိနတ္ထိတိ၊ အတ္ထိ၊ တထာပိဿ ပစ္စာ ဥပဂုတ္တာကာလေ ပသာဒဟေ-တုတ္တာ အဓိဝါသေတိ။ ဧတ္ထ ဥပဂုတ္တာမိဋ္ဌာနံ ဝတ္ထဗ္ဗံ ^{၁၃}။

အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိသည် ဂိုဏ်းတစ်ပါးနှင့် နီးစပ်သူ၊ သို့တည်း မဟုတ် ဂိုဏ်းတစ်ပါးမှ ဝင်ရောက်လာသူလော ဟူ၍လည်း တွေးဆနိုင်သည်။ အ

ကြောင်းမူ အရှင်မြတ် ညွှန်းဆိုသည့် အရှင်ဥပဂုတ္တထေရ်မှာ ထေရဝါဒ၌ မထင်ရှားဘဲ ဂိုဏ်းတစ်ပါး (အဘယဂိရိ၊ ဇေတဝန သို့မဟုတ် မဟာယာန (သဗ္ဗတ္ထိဝါဒ) ၌သာ အထူး ထင်ရှားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာ ဂိုဏ်းကွဲများ အလိုအရ မြတ်ဗုဒ္ဓပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးနောက် အရှင်မဟာကဿပ၊ အရှင်အာနန္ဒာ၊ အရှင် သာဏဝါသိက- စသည်ဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနာကို ဆက်ခံသည့် ပုဂ္ဂိုလ်စဉ်ကို ဖော်ပြကြသည်။ ယင်းတို့အနက် အရှင်ဥပဂုတ္တထေရ်မှာ စတုတ္ထ မြောက်ဖြစ်သည်။ အရှင် ဥပဂုတ္တ အကြောင်းကို အသောကဝဒါန၊ ဒိဗျာဝဒါနနှင့် တိဗက်စာရေး ဆရာ တာရာနာထ၏ အိန္ဒိယ ဗုဒ္ဓဘာသာသမိုင်းကျမ်း တို့၌ ခမ်းနားစွာ ဖော်ပြကြသည်။ အကျဉ်းချုပ်မှာ ဤသို့ဖြစ်သည်-

အရှင်မြတ် ပေါ်ပေါက်ချိန်မှာ အသောကခေတ်တွင် ဖြစ်ပြီး မထု ရာမြို့မှ နံ့သာရောင်းသူ၏သား ဖြစ်သည်။ အသက် ၁၇-နှစ်တွင် ရဟန်းပြု ပြီး သုံးနှစ်အကြာတွင် ရဟန္တာဖြစ်သည်။ အရှင်သာဏဝါသိထေရ် ပျံလွန် ပြီးနောက် ထိုအရှင်သီတင်းသုံးသည့် မထုရာမြို့အနီး ဥသီရပဗ္ဗတ တောင်ပေါ်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူသည်။ မှတ်တမ်းတစ်ခု အရ အရှင်ဥပဂုတ္တထေရ် သမာပတ်ဝင်စားနေခိုက် မာရ်နတ်လာပြီး အရှင် မြတ်၏ ဦးခေါင်းတွင် ပန်းခွေ လာချသွားသည်။ အရှင်မြတ် သိသောအခါ တန်ခိုးဖြင့် မာနတ်၏ လည်ပင်း၌ လူသေကောင်၏ အလောင်းကို တင်းကြပ်စွာ ချည်ထားလိုက်သည်။ နတ်ပြည်တွင် မည်သူမျှ ဖြုတ်နိုင် စွမ်း မရှိသဖြင့် မာရ်နတ်သည် အရှင်မြတ်ထံလာပြီး တောင်းပန်ရသည်။ နောက်ဆုံးတွင် မဟာပုရိသလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ရုပ် သဏ္ဍာန်ကို ဖန်ဆင်းပြုမှ ဖြုတ်ပေးမည်ဟု မာရ်နတ်အား အရှင်မြတ်က ဆိုသည်။ မာရ်နတ်က ဖန်ဆင်းပြုသောအခါ အရှင်မြတ်သည် အလွန် ကြည်ညိုသွားပြီး ရှိခိုးမိသဖြင့် ထိုခဏ၌ မုန်တိုင်းထန်ခဲ့သည်။ အရှင်မြတ် သည် ဘုန်းတန်ခိုး ကြီးမားပြီး ကျော်ကြားသဖြင့် အသောကဘုရင်က

ပါဠိလိုပုတ်သို့ မိမိ၏သာသနာ ပြုလုပ်ငန်း များကိုကူညီရန် ပင့်လျှောက် သည်။ အရှင်မြတ်သည် အသောကမင်းကြီး ဘုရားဖူးထွက်ရာ၌ ဗုဒ္ဓဝင် နေရာတော်များကို အမှန် အတိုင်း ညွှန်ပြခဲ့ကြောင်းသိရသည်။^{၁၅}

ထို့ပြင် ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာများ၌ သာဝကပါရမီ ပစ္စေက ဗောဓိ ဗုဒ္ဓဘူမိ-ဟု ဖြစ်စေ (ခုဒ္ဒကပါဌ၊ ၁၀။ ခုဒ္ဒကပါဌ-ဌ၊ ၁၉၆)၊ အဘိ သမ္မောဓိ ပစ္စေကဗောဓိ သာဝကဗောဓိ-ဟုဖြစ်စေ (ဝိသုဒ္ဓိ-ဋီ ၁၊ ၂၆၉) သာမန် ဖော်ပြလေ့ရှိသော်လည်း ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (စာ- ၁၄)၌မူ ဗုဒ္ဓယာန၊ ပစ္စေကဗောဓိယာန၊ သာဝကဗောဓိယာန-ဟု 'ယာန' ဟူသော အသုံးကို တွေ့ရသည်မှာ ဂိုဏ်းတစ်ပါးနှင့်နီးစပ် အယူအဆကို ထောက်ခံသကဲ့သို့ ရှိသည်။ သို့ရာတွင် သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာသစ် (သီ-ဋီ-သစ် ၁၊ ၃)၌ ဝဇီရ ဗုဒ္ဓိကို ကိုးကား၍ 'ယာန'ဟုပင် သုံးနှုန်း ဖော်ပြခဲ့ပြန်သည်။

အချုပ်

ဝိနယပိဋက၏ အဦးဆုံးဋီကာကျမ်းပြု အရှင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိသည် ဆုံးဖြတ်ချက် အချို့ အားနည်းသည် ဆိုစေကာမူ အနည်းဆုံးတော့ ဤဋီကာကို အ ကြောင်းပြု၍ပင် နောက်ဋီကာတို့ ပေါ်လာရသဖြင့် ကျေးဇူး တင်ထိုက်ပါ သည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း တစ်ထောင်ကျော်က ကျမ်းစာ ဖြစ်၍လည်း သမိုင်းအရ တန်ဖိုးကြီးမားပြီး ပါဠိစာပေသမိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက် များမှာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ ကဲ့သို့ပင် အလေးဂရု ပြုထိုက်သည်။ ဝဇီရ ဗုဒ္ဓိဋီကာနှင့် ၎င်းကျမ်းကို ပြုစုသူ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ အရှင်မြတ်နှင့် ပတ်သက်၍ သီရိလင်္ကာ ပါဠိစာပေသမိုင်းသုတေသီတို့ အဘယ်ကြောင့် အကျယ်တ ဝင့် ဝေဖန်သုတေသန မပြုကြသနည်းဟုလည်း စဉ်းစား ဖွယ်ဖြစ်သည်။

ကျမ်းညွှန်းများ

- ၁ သာရတ္ထ-ဋီ ၁၊ ၇။
- ၂ The Pali Literature of Ceylon, p. 258
- ၃ ကခါ-ပုရာဏဋီ၊ ၃။
- ၄ ဝဇီရ-ဋီ၊ စာ- ၃၅။
- ၅ ခုဒ္ဒသိက္ခာနိဿယ (ဆရာတော်ဦးစွမ်း)၊ စာ- ၁၄၃။
- ၆ ဝဇီရ-ဋီ၊ စာ- ၂၈၄။
- ၇ ယတ္ထ ယတ္ထ ဂဏ္ဍိပဒေတိ ဝုစ္စတိ၊ တတ္ထ တတ္ထ
ဓမ္မသိရိတ္ထေရဿ ဂဏ္ဍိပဒေတိ ဂဟေတပ္ပံ။ ဝဇီရ-ဋီ၊ ၉၅။
- ၈ ဝဇီရ-ဋီ၊ ၉၆။
- ၉ အနုဋီ ၃၊ ၂၁၂။
- ၁၀ ဝဇီရ-ဋီ၊ ၂၆၇။
- ၁၁ ဝဇီရ-ဋီ၊ ၁၄၇။
- ၁၂ သာရတ္ထ-ဋီ ၁၊ ပဏာမဂါထာ။
- ၁၃ ဝဇီရ-ဋီ၊ ၆၂။
- ၁၄ Journal, Asiatic Society of Bengal Vol.1151. Part 1.
May 1987 P.76-P.84